

พฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี

Saving Behavior of the People in the Community of Muang Lop Buri Municipality Area

รัชนีบุญย์ ลิ้มปัญญาเลิศ*

ผศ.ดร.วรชัย วิริยารมภ์**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการออมของประชากรอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าเพศ อายุ จำนวนสมาชิกในครอบครัว ความมั่งคั่ง การเป็นแบบอย่าง รายได้ต่อเดือน รายจ่ายต่อเดือน ภาระหนี้สิน และทรัพย์สินที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อพฤติกรรมการออม นอกจากนี้ยังพบว่าระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส เป้าหมายการออม การมีระเบียบวินัย และอาชีพที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยศึกษาพฤติกรรมการออมของประชาชน ศึกษาปัจจัยทางสังคม และปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชากร ชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี มีกลุ่มตัวอย่าง 390 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ การทดสอบแบบทีเพื่อหาความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยตัวแปรสองกลุ่ม การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยตัวแปรตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป และหาความเชื่อมั่นของแบบวัดโดยวิธีของครอนบาคได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามพฤติกรรมการออมเท่ากับ 0.89

คำสำคัญ: พฤติกรรมการออม ประชากรในเขตเทศบาลเมืองลพบุรี

Abstract

This research aimed to study the saving behavior of people in the community of Muang Lop Buri Municipality area with regards to social factors and economic factors. The results indicated that saving behavior of the people was moderate with a mean of 3.32. Hypothesis testing showed that the differences in gender, ages, number of family members,

* นิสิตปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา สาขาสังคมวิทยาประยุกต์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

monthly income, monthly expenditure, debts, and assets did not affect the saving behavior but the differences in education, marital status, target savings, discipline, and career affected the saving behavior. The data were collected from 390 samples. Statistics used were t-test and the analysis of variance. The Cronbach method was also applied to determine the reliability of the test. The reliability of the saving behavior questionnaire was found to be 0.89.

Keywords: Saving behavior, People in Lop Buri Municipality area

บทนำ

จากวิกฤตการณ์เศรษฐกิจของประเทศไทย ตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา ประเทศไทยประสบกับปัญหาหนี้สินทั้งระดับภาครัฐและภาคเอกชนอาจจะเป็นเพราะการขาดวินัยทางการเงินของประเทศจนก่อให้เกิดความเสี่ยงทำให้การพัฒนาประเทศหยุดชะงักจุดให้ทุกอย่างตกต่ำลงประชาชนประสบกับความเดือดร้อนกันถ้วนหน้า ทางออกที่ดีที่สุดในตอนนั้นก็คือ (พายัพ พะยอมยนต์, 2544: 104-108) การกู้ยืมเงินจากต่างประเทศเพื่อที่จะนำไปลงทุนในธุรกิจต่างๆ แต่กระนั้นเองก็ไม่ก่อให้เกิดรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศเท่าใดนักประกอบกับในภาคประชาชนมีพฤติกรรมการบริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปมีการใช้จ่ายซื้อสินค้ามากขึ้นเกินความจำเป็นโดยเฉพาะสินค้าฟุ่มเฟือยจากต่างประเทศตลอดจนมีการกู้ยืมเพื่อบริโภคมากขึ้นตามความก้าวหน้าของการพัฒนาในระบบสินเชื่อและบริการทางการเงินเช่นบัตรเครดิตในรูปแบบต่างๆ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ส่งผลให้เกิดการใช้จ่ายของประชากรเพิ่มขึ้น ในอัตราที่สูงกว่าการออม

จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้เริ่มตระหนักถึงพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินที่ฟุ่มเฟือยและเห็นคุณค่าของการออมว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะกำหนดความสามารถของการพัฒนาประเทศในระยะยาว ทำให้เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (อาทิ ครูศากยวงศ์, 2543: 1-2) ซึ่งนำมาเป็นแนวคิดหลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆ ระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบท ทั้งที่เป็นโอกาส และข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศ จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้สามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และแสวงหาประโยชน์อย่างรู้เท่าทันโลกาภิวัตน์ และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับทุกภาคส่วนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ, 2550)

ปัญหาเศรษฐกิจที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้นนั้น ทำให้ปฏิเสธไม่ได้ว่าสาเหตุเกิดจากปัญหาที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นมาจากการความต้องการที่ไม่รู้จักคำว่าพอของมนุษย์ โดยเฉพาะการขาดหลักธรรมะที่เรียกว่า สันโดษ เรื่องดังกล่าวพระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต, 2533: 324) อธิบายไว้ว่า สันโดษ คือ ความยินดี ความ

พอใจ ยินดีด้วยปัจจัย 4 คือผ่าน่งห่ม อาหาร ที่นอนที่นึ่งและยา บุคคลที่จะมีความสนโตจะได้จะต้องเป็น บุคคลที่ค่อนข้างมีระเบียบวินัยในการใช้เงินของตนเอง รู้จักยับยั้งชั่งใจควบคุมตนเองในการใช้จ่าย โดยมีความคิดถึงอนาคต

ดังนั้นเพื่อมารับกับแนวคิดของพระเทพเวที และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 - 2554) ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาพฤติกรรมการออมในระดับชุมชน โดยจะทำการศึกษาพฤติกรรมการออมของ ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองลพบุรี ซึ่งลักษณะชุมชนเป็นลักษณะชุมชนเมืองเล็ก ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างเร็วกว่าเขตชนบทแต่ยังช้ากว่าเขตเมืองใหญ่ หรืออีกนัยหนึ่ง คือ ชุมชนชนบทที่เพิ่งเริ่มกลายเป็นเมือง (กองสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่เฉพาะ. มปป.) โดยเขตเทศบาลเมืองลพบุรี ประกอบไปด้วยชุมชน 20 ชุมชน ซึ่งโดยภาพรวมเทศบาลจังหวัดลพบุรีมีความอุดมสมบูรณ์ในด้านทรัพยากรที่เอื้อประโยชน์ต่อการดำรงชีพค่อนข้างมาก ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรดินและน้ำ ความสมบูรณ์ของโครงสร้างพื้นฐาน ความเหมาะสมต่อทำเลที่ตั้ง และมีรายได้ประชาชาติต่อหัวค่อนข้างสูง แต่ถ้าเจาะลึกไปยังประชากรแต่ละชุมชนในเขตเทศบาลเมืองลพบุรีจะพบว่าฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมค่อนข้างแตกต่างกันกล่าวคือบางชุมชนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีมาก พื้นที่อยู่อาศัยอยู่ในย่านการค้า มีความเจริญค่อนข้างมากอยู่ในแหล่งเศรษฐกิจของจังหวัด แต่ผิดกับบางชุมชน ก็เป็นชุมชนที่มีสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี อยู่ในแหล่งที่อยู่อาศัยค่อนข้างแออัด มียาเสพติด อีกทั้งรายได้จากการประกอบอาชีพของประชากรต่อหัวค่อนข้างต่ำ

ด้วยสาเหตุดังกล่าวที่เกิดขึ้นในชุมชนทำให้ผู้วิจัยต้องการจะศึกษาพฤติกรรมการออมประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองจังหวัดลพบุรีว่าเป็นอย่างไรและมีปัจจัยอะไรที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมโดยคาดว่า ผลการศึกษาที่ได้จะทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการออม และผู้วิจัยจะได้นำข้อมูลที่ได้เสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมให้ประชากรในชุมชน มีพฤติกรรมการออมที่เหมาะสม ซึ่งจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้เงิน และอาจเป็นแนวทางในการปลูกจิตสำนึกในการรู้จักคุณค่าของเงิน โดยคำนึงความจำเป็นและมีความตระหนักในการใช้จ่ายเงินอย่างเหมาะสม โดยเกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม ให้ได้มากที่สุด ถ้าหากประชากรในชุมชนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้เงินได้อย่างเหมาะสมแล้ว ก็จะเป็นการช่วยเหลือตนเอง ครอบครัวและยังเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี
2. ศึกษาปัจจัยทางสังคมและปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชน เขตเทศบาลเมืองลพบุรี

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตศึกษาปัจจัยทางสังคม และปัจจัยทางเศรษฐกิจ

ที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี เป็นประชากรเป้าหมาย

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้แนวทางที่อาจเป็นประโยชน์ให้กับผู้นำชุมชนที่นำเอาผลการศึกษาไปเป็นแนวทางแก้ไขวางแผน ชักจูง และชี้แนะประชากรในชุมชนให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมกรรมการออม
2. ได้แนวทางการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการออมของประชาชนให้เป็นไปในแนวทางที่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม

การตรวจเอกสาร

แนวคิดเกี่ยวกับการออม

การเก็บสะสมเงิน การรู้จักใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและบริการเพื่ออุปโภคและบริโภคในระยะเวลาหนึ่ง มีความมั่งคั่ง หลีกเลียงการฟุ่มเฟือย การสุรุ่ยสุร่าย และรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด รวมทั้งรู้จักใช้อย่างชาญฉลาดโดยจะเป็นแนวคิดหรือเป็นพฤติกรรมที่ได้ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน(ปรารภนา หลีกภัย, 2551; วิไลลักษณ์ ไทยอุตสาห์ และวลัยภรณ์ อุตตะนันท์, 2531)

แนวคิดของความมั่งคั่ง

เป็นลักษณะพฤติกรรมตลอดจนความคิดของบุคคลที่จะช่วยให้เกิดการออมขึ้นได้กล่าวถึงบุคคลที่จะมีการกระทำให้เกิดการออมว่าควรมีลักษณะดังจะกล่าวต่อไปนี้ (1) มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย ไม่แปรเปลี่ยนไปตามแฟชั่น (2) มีความพอดีในการบริโภค ไม่ใช่สิ่งของที่เกินฐานะตนเองจะหาได้ (3) ใช้จ่ายเงินจำนวนน้อยของตนให้เป็นประโยชน์มากที่สุด (4) คิดก่อนใช้จ่าย และจ่ายเท่าที่มีความจำเป็นเสมอ (5) ไม่ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่ายฟุ่มเฟือย แต่ก็ได้ตระหนักถึงหนี้ยวงเกินสมควรแก่เหตุ (6) รู้จักมีความคิดเพิ่มพูนทรัพย์ ด้วยการแบ่งเก็บหรือนำ ไปใช้ให้เกิดผลประโยชน์ได้อีก หรือหาเพิ่มเติมจากของเดิม หรือหาวิธีให้เกิดผลออกงายเพิ่มขึ้น (7) รู้จักใช้ ดูแลรักษาและบูรณะทรัพย์ ทั้งของตนเองและของส่วนรวม (8) มีการวางแผนใช้จ่ายให้รอบคอบโดยมีสัดส่วนและออมไว้บ้างตามสมควร (ชาติรี ศิริสวัสดิ์, 2541)

แนวคิดการเป็นแบบอย่างของบิดามารดา

การเป็นแบบอย่างของพ่อแม่เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ถ้าพ่อแม่ไม่เห็นความสำคัญของการใช้เงินอย่างเหมาะสมไม่รู้จักประหยัดอดออม เด็กก็จะไม่เห็นความสำคัญของการใช้เงินอย่างเหมาะสมไม่รู้จักประหยัดอดออมเช่นกัน ดังนั้นต้องให้เด็กได้เห็นแบบอย่างที่ถูกต้อง โดยพ่อแม่ต้องกระทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีก่อน เด็กก็จะเรียนรู้แบบอย่างที่ดีจากพ่อแม่เมื่อเด็กกระทำในสิ่งที่ดี และเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ก็ควรจะให้

แรงเสริมเพื่อเป็นการยืนยันให้เด็กทราบว่า พฤติกรรมนั้นพ่อแม่ต้องการให้กระทำ ต่อไปอีก ซึ่งถ้าเด็กได้กระทำเป็นประจำจะกลายเป็นนิสัยติดตัวไปในที่สุด และควรให้เด็กได้รับประสบการณ์โดยตรงจากการกระทำ ของตนเอง โดยพ่อแม่เป็นผู้สอนให้เด็กรู้จักการใช้เงินอย่างเหมาะสม ถูกต้อง คุ่มค่า และรู้จักการออม เป็นต้น (พริยา ธาราพรพิสุทธิกุล, 2533)

แนวคิดการมีระเบียบวินัย

คุณลักษณะของจิตใจ และพฤติกรรมที่ช่วยให้บุคคลสามารถควบคุมตนเองและปฏิบัติตนตามระเบียบการฝึกหัดหรือการปฏิบัติที่สม่ำเสมอเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเชื่อฟัง และปฏิบัติตามคำสั่งงานอย่างมีประสิทธิภาพ (พระสมชาย ฐานวุฑโฒ, 2544)

แนวคิดเศรษฐกิจชุมชน

เศรษฐกิจชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจพอเพียงของประเทศโดยเน้นการสร้างคนเน้นการเรียนรู้ของชุมชนแบบองค์รวม เป็นเศรษฐกิจชุมชนโดยธรรมชาติ ไม่มุ่งเน้นธุรกิจ เน้นการลดค่าใช้จ่ายและความฟุ่มเฟือย หรือหมายถึง การผลิตการแปรรูป การบริโภค การค้า และการบริหาร ที่เป็นการตัดสินใจดำเนิน การของชุมชน โดยชุมชน และเพื่อชุมชน (พิชญ์ อ่อนมณี, มปป.)

แนวคิดกลุ่มออมทรัพย์

กลุ่มออมทรัพย์เป็นองค์กร หรือสถาบันที่มีการรวมตัวกันของคนที่ต้องการช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางด้านการเงินโดยการออมเงินร่วมกันและใช้เงินออมนั้นช่วยแก้ไขปัญหาค่าความเดือดร้อนรวมทั้งพยายามที่จะพึ่งตนเอง และร่วมมือช่วยเหลือในกลุ่มสมาชิกให้มีแนวโน้มทางเศรษฐกิจและสังคมดีขึ้น (ปฏิภาณ จุมผา, 2541)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยสามารถกำหนดตัวแปรที่ศึกษาเป็นกรอบแนวความคิดดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ปัจจัยทางสังคม

- | | |
|----------------------|--------------------------|
| 1. เพศ | 2. อายุ |
| 3. ระดับการศึกษา | 4. จำนวนสมาชิกในครอบครัว |
| 4. สถานภาพ | 5. เป้าหมายการออม |
| 6. ความมั่งคั่ง | 7. การเป็นแบบอย่าง |
| 8. การมีระเบียบวินัย | |

ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

- | | |
|--------------------|-------------------|
| 1. อาชีพ | 2. รายได้ต่อเดือน |
| 3. รายจ่ายต่อเดือน | 4. ภาระหนี้สิน |
| 5. ทรัพย์สิน | |



พฤติกรรม
การออม

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยทางสังคมที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมออมแตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว สถานภาพ เป้าหมายการออม ความมั่งคั่ง การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา และการมีระเบียบวินัย
2. ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมออมแตกต่างกัน ได้แก่ อาชีพ รายได้ต่อเดือน รายจ่ายต่อเดือน ภาระหนี้สิน และทรัพย์สินที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมออมแตกต่างกัน

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี มีประชากร 15,879 คน (ข้อมูลจาก กองสวัสดิการสังคมเทศบาลเมืองลพบุรี ณ วันที่ 30 กันยายน 2552)

การสุ่มตัวอย่าง

การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างด้วยการใช้สูตรของ Yamane ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 390 คน และกลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบมีระบบ (Systematic sampling) โดยทำการสุ่มตามบ้านเลขที่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยทางสังคม เป็นคำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว สถานภาพ เป้าหมายการออม ความมั่งคั่ง การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา และการมีระเบียบวินัย แบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยทางเศรษฐกิจ เป็นคำถามเกี่ยวกับอาชีพ รายได้ต่อเดือน รายจ่ายต่อเดือน ภาระหนี้สิน และทรัพย์สิน แบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเงิน แบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Rating Scale) ลักษณะทั้งเชิงบวกและเชิงลบ และเขียนข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้แบบสอบถามใช้การสุ่มแบบมีระบบการสุ่มแบบมีระบบ (Systematic sampling) โดยทำการสุ่มตามบ้านเลขที่ และได้อธิบายให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจในแบบสอบถามและแบบวัดของการวิจัยครั้งนี้และหลังจากเก็บแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลวันที่ 18 - 25 กุมภาพันธ์ 2553

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังนี้

1. ข้อมูลทางด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว สถานภาพ เป้าหมายการออม อาชีพ รายได้ต่อเดือน รายจ่ายต่อเดือน ภาระหนี้สิน ทรัพย์สิน การมีระเบียบวินัย ความมั่งคั่ง และการเป็นแบบอย่างใช้หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 2. ค่าสัมประสิทธิ์ ใช้วิเคราะห์หาความเชื่อมั่นแบบสอบถาม
 3. ใช้สถิติพรรณนา บรรยายข้อมูลทั่วไป
 4. การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยตัวแปรสองกลุ่ม (t-test) ได้แก่ เพศ เป้าหมายการออม รายได้ต่อเดือน รายจ่ายต่อเดือน ภาระหนี้สิน ทรัพย์สิน การมีระเบียบวินัย ความมั่งคั่ง และการเป็นแบบอย่าง
 5. การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยตัวแปรตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป (F-test) ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว สถานภาพ อาชีพ
- กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยทางสังคม พบว่าประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 59.2 มีอายุอยู่ในช่วง 51 ปีขึ้นไป ร้อยละ 45.6 ส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 84.6 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 1-5 คน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 81.5 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 57.4 มีเป้าหมายในการออม ร้อยละ 71.8 พบว่าเป้าหมายส่วนใหญ่ของประชากรคือเพื่อไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน ร้อยละ 58.2 การมีระเบียบวินัยในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันของประชากรอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.54 ความมั่งคั่งของประชากรในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.91 การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา หรือผู้ปกครองในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.81

ส่วนที่ 2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ พบว่าประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 46.2 ประกอบอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 9,999 บาท ร้อยละ 86.2 รายจ่ายต่อเดือนต่ำกว่า 9,999 บาท ร้อยละ 96.2 มีภาระหนี้สิน ร้อยละ 51.3 โดยภาระหนี้สินที่ประชากรมีมากที่สุดคือมีหนี้สินกับเพื่อนฝูง ร้อยละ 12.3 และประชากรมีทรัพย์สินเป็นของตนเอง ร้อยละ 95.4 โดยพบว่าประชากรมีทรัพย์สินประเภทบ้านมากที่สุด ร้อยละ 75.4

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการออม พบว่าพฤติกรรมการออมของประชากรอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าประชากรใช้จ่ายเงินอย่างระมัดระวัง มีค่าเฉลี่ย 3.89 ประชากรคิดถึงความจำเป็นของสิ่งที่ต้องซื้อเสมอเมื่อเวลาจะซื้อของ มีค่าเฉลี่ย 4.07 ประชากรมีการเรียงลำดับความสำคัญในการใช้จ่ายเสมอพอจึงจะซื้อ มีค่าเฉลี่ย 4.01 เมื่อประชากรได้รับเงินมักจะจัดสรรเงินจำนวนหนึ่งมาเป็นเงินออมก่อนเสมอ มีค่าเฉลี่ย 3.63 ประชากรคิดหาวิธีที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นเสมอ มีค่าเฉลี่ย 3.56 และประชากรพยายามออมเงินโดยการใช้จ่ายอย่างประหยัด มีค่าเฉลี่ย 3.75

ส่วนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าเป็นไปตามสมมติฐาน 5 สมมติฐาน ได้แก่ ระดับการศึกษาสถานภาพเป้าหมายการออม การมีระเบียบวินัย และอาชีพของประชากรที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และไม่เป็นไปตามสมมติฐาน 9 สมมติฐาน ได้แก่ เพศ อายุ จำนวนสมาชิกในครอบครัว ความสนใจ การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา รายได้ต่อเดือน รายจ่ายต่อเดือนภาระหนี้สิน และทรัพย์สินของประชากรที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการออมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อวิจารณ์

จากการศึกษาพฤติกรรมการออมของประชากรในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี อันได้แก่ ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยทางเศรษฐกิจ ผลการศึกษาพบว่าพฤติกรรมการออมของประชากรอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 ดังนั้นในการวิจารณ์นี้ผู้วิจัยขอเสนอข้อมูลปัจจัยทางสังคมและปัจจัย

ทางเศรษฐกิจ มาพิจารณาในบางประเด็นที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

ระดับการศึกษากับพฤติกรรมการออม

พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชากรส่วนใหญ่ได้รับความรู้ที่มีข้อจำกัดในเรื่องของรายได้ทำให้มีเงินไม่เพียงพอที่จะออมซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ วิลเลียมสัน ไทยอุตสาห์ และวลัยภรณ์ อุตตะนันท์ (2531:39-44) กล่าวว่าการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการออม โดยทั่วไปผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีการออมมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย ทั้งนี้อาจจะเป็นเนื่องจากผู้ที่มีการศึกษาสูงมักมีรายได้สูงกว่า หรือมีเงินที่เข้าใจในความสำคัญของการออมมากกว่า

สถานภาพสมรสกับพฤติกรรมการออม

พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากประชากรส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ทำให้ประชากรมีเป้าหมายการออมเงินเพื่อสร้างความมั่นคงในครอบครัว และเก็บไว้ใช้ในอนาคต ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานการศึกษาของพรียัฐ บุญรักษ์ (2547) พบว่าสถานภาพการสมรสมีผลทำให้ข้าราชการมีโอกาสจะตัดสินใจออมเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับพฤติกรรมการออม และศราวุธ ศรีมหาจริยะพงษ์ (2548) พบว่าสถานภาพสมรสทำให้พฤติกรรมการออมมากขึ้น แต่การออมก็ไม่ได้ทำให้เงินมากในคนบางกลุ่ม เนื่องจากมีรายได้น้อยและยากจน

เป้าหมายการออมกับพฤติกรรมการออม

พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเป้าหมายการออมแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชากรตระหนักถึงความสำคัญในการออมมาก จะเห็นได้จากข้อมูลที่ประชากรส่วนใหญ่มีเป้าหมายในการออม ร้อยละ 71.8 พบว่ามีเป้าหมายส่วนใหญ่ของประชากรคือเพื่อไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน ร้อยละ 58.2 รองลงมาเพื่อไว้ใช้จ่ายในยามเกษรา ร้อยละ 42.3 และน้อยที่สุดคืออื่นๆ ได้แก่ เก็บไว้เพื่อซื้อรถยนต์ และจักรยานยนต์ ร้อยละ 0.8 ทั้งนี้ยังพบว่าประชากรมีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 9,999 บาท ร้อยละ 86.2 แต่ประชากรก็ยังมีเงินเหลือเพื่อที่จะเก็บออม ผลการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับแนวความคิดของ วิลเลียมสัน ไทยอุตสาห์ และวลัยภรณ์ อุตตะนันท์ (2531: 39-44) กล่าวว่าผู้ที่ไม่มีเป้าหมายในการออมมักจะมีแนวโน้มที่จะมีปริมาณการออมสูงกว่าผู้ที่ไม่มีเป้าหมายการออม

การมีระเบียบวินัยกับพฤติกรรมการออม

พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระเบียบวินัยในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานการศึกษาของ กวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์ (2546) พบว่านักศึกษามีระเบียบวินัย

น้อย ปานกลาง และมาก เมื่อหาความแตกต่างของการมีระเบียบวินัยทั้ง 3 กลุ่มแล้ว พบว่ามีความแตกต่างในเรื่องพฤติกรรมการออม และผลการศึกษาของ ฐาศุภร์ จันประเสริฐ (2549) พบว่าความมีระเบียบวินัยเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมพงษ์ เกษมสิน (2521: 22-223) กล่าวว่า การรักษาวินัยที่มุ่งถึงการบังคับให้บุคคลที่อยู่ในกรอบขอบข่ายระเบียบวินัย ได้ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนที่ได้กำหนดไว้โดยเคร่งครัดจะส่งผลต่อพฤติกรรมการออม และการใช้จ่ายเงิน

อาชีพกับพฤติกรรมการออม

พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการออมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาชีพของประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย ซึ่งมีรายได้มั่นคงกว่าประชากรที่ประกอบอาชีพลูกจ้าง/รับจ้าง และพ่อบ้าน/แม่บ้าน ซึ่งมีรายได้น้อยกว่าทำให้ไม่เพียงพอในการออมสอดคล้องกับแนวคิดของ วิไลลักษณ์ ไทยอุตสาห์ และวลัยภรณ์ อัดตะนันท์ (2531: 39-44) กล่าวว่า อาชีพเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการออม เพราะนอกจากความแตกต่างกันของอาชีพจะทำให้เกิดความแตกต่างกันในเรื่องของรายได้แล้ว ลักษณะของอาชีพบางอาชีพก็จำเป็นที่จะต้องมีการออมไปในตัว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากผลการศึกษาพบว่าระดับการศึกษาที่มีผลต่อพฤติกรรมการออม ดังนั้นเราควรที่ที่มีการอบรมส่งเสริมประชากร โดยการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการออม หรือวิธีการออมต่างๆ ผ่านสถาบันการศึกษาในระดับต่างๆ เพื่อที่จะทำให้ประชากรได้รับความรู้และสามารถซึมซับความรู้ที่ได้ถ่ายทอดมาจากการอบรม หรือการศึกษานำมาพัฒนาพฤติกรรมการออมของตนเองให้ดียิ่งขึ้น
2. จากผลการศึกษาพบว่าสถานภาพการสมรส มีผลต่อพฤติกรรมการออม ดังนั้นทางเทศบาลเมืองลพบุรีควรที่จะส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้ประชากรมีการออมมากขึ้น โดยเฉพาะควรเพิ่มแรงจูงใจให้คนที่มีสถานภาพโสดให้มีการออมเก็บไว้ใช้ในอนาคต เพื่อสอดคล้องกับการสร้างครอบครัวของประชากรเองในภายภาคหน้า
3. จากผลการศึกษาพบว่าอาชีพ มีผลต่อพฤติกรรมการออม ทางภาครัฐควรหาอาชีพอื่นเสริมให้แก่ประชากร เพื่อที่ประชากรจะได้มีรายได้เพิ่มขึ้น และมีเงินออมเพิ่มขึ้นด้วย
4. จากผลการศึกษาพบว่าความมีระเบียบวินัย มีผลต่อพฤติกรรมการออม ดังนั้นทางเทศบาลควรส่งเสริมให้ประชากรมีการจัดระบบ และการวางแผนในการใช้จ่ายเงินการให้มากขึ้นกว่าเดิม ซึ่งประชากรจะได้คิดว่า การออมเงินนั้นสามารถปฏิบัติได้ไม่ยาก เช่น การจัดทำบัญชีครัวเรือน บัญชีรายรับ รายจ่าย เป็นต้น
5. จากผลการศึกษาพบว่าเป้าหมายการออมมีผลต่อพฤติกรรมการออม เนื่องจากปัจจุบัน

หน่วยงานของทางเทศบาลเมืองลพบุรี ทำหน้าที่ดูแลประชากรทั้ง 20 ชุมชน แต่กลับไม่มีหน่วยงานที่สามารถรองรับ หรือสนับสนุนเรื่องการออมอย่างชัดเจน ดังนั้นทางเทศบาลควรที่จะจัดตั้งหน่วยงานที่จะช่วยส่งเสริม และสนับสนุนเรื่องการออมขึ้น เพื่อที่จะประชากรจะได้ออมเงินให้ตรงกับเป้าประสงค์ของตนเองมากที่สุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

1. เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้มุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายที่อาศัยอยู่ในชุมชนเขตเทศบาลเมืองลพบุรี เท่านั้น การศึกษาค้างต่อไปควรขยายไปยังเขตเทศบาลอื่นๆในจังหวัดลพบุรีด้วย
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการออมระหว่างประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองลพบุรี กับประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลอื่น
3. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพประกอบเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก เพื่อให้ผลของการศึกษาตรงกับความเป็นจริง และมีข้อมูลรอบด้าน
4. ในการลงพื้นที่เก็บแบบสอบถาม ผู้วิจัยควรลงพื้นที่ในเวลาหลังจากที่ประชากรกลับจากการทำงาน เนื่องจากจะได้ข้อมูลของหัวหน้าครอบครัวอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- กนิษฐา กลั่นไพฑูรย์. 2546. **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กองสวัสดิการสังคมเทศบาลเมืองลพบุรี. 2552. **ข้อมูลประชากรภายในเขตเทศบาลเมืองลพบุรี ณ วันที่ 30 กันยายน 2552**. (อัดสำเนา)
- กองสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่เฉพาะ. มปป. **ชุมชนเมืองเล็ก**. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.onep.go.th/uap/definition.htm>. (วันที่เข้าถึง 29 มิถุนายน 2553).
- ชาติศิริ ศิริสวัสดิ์. 2541. **ความคิดเชิงจริยศาสตร์และค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา**. งานวิจัยคณะกรรมการวิจัยการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม, กระทรวงศึกษาธิการ.
- ลาตุการ์ จันประเสริฐ. 2549. **การขับเคลื่อนของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ในการเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของ ชุมชน : กรณีศึกษาหมู่บ้านแห่งหนึ่งในเขตภาคกลาง**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปฎิภาณ จุมผา. 2541. **การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์ : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองจันทบุรี อำเภอเมือง และเทศบาลเมืองขลุง จังหวัดจันทบุรี**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ปรารธนา หลีกภัย. “การวิเคราะห์การออมของครัวเรือนในจังหวัดตรัง”, **วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับ**

- สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ 4,2** (เมษายน - มิถุนายน, 2551) : 323.
- พระเทพเวที (ประยุทธ ปตฺโต). 2533. **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมชาย ฐานวุฑฺโฒ. 2544. **มงคลชีวิต ฉบับ “ทางก้าวหน้า”**. กรุงเทพมหานคร: ชมรมพุทธศาสตร์สากล ในอุปถัมภ์สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์.
- พ่ายพ พะยอมยนต์. 2544. **“ทางรอดเศรษฐกิจไทย” เอกสารประกอบการสอนวิชาการพัฒนาประเทศไทย**. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พริยา ธราพรพิสุทธิกุล. 2533. **หนูดีเพราะแม่เฝ้าสอน**. กรุงเทพมหานคร: สหมิตรออฟเซต.
- พิษณุ อ่อนมณี. มปป. **เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง บนพื้นฐานชุมชนาธิปไตย**. (ออนไลน์) http://www.dopa.go.th/hp/tasa/year_42/oct_42.htm. (วันที่เข้าถึง 11 กรกฎาคม 2552).
- พริษฐ์ บุญรักษ์. 2547. **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของข้าราชการวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดเชียงใหม่**. การศึกษาค้นคว้าอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิไลลักษณ์ ไทยอุตสาห์ และวลัยภรณ์ อัดตะนันท์. 2531. **การเร่งการออมของครัวเรือนในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร: คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- คราวุธ ศรีมหาจริยะพงษ์. 2548. **การออมของลูกค้านาคาเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาห้างฉัตร ที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ 3 ปี**. การศึกษาค้นคว้าอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมพงศ์ เกษมสิน. 2521. **การบริหารงานบุคคลแผนใหม่**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10**. (ออนไลน์) <http://www.nesdb.go.th.Default.aspx?tabid=139> (วันที่เข้าถึง 10 สิงหาคม 2553).
- อาทิ ครูคากยวงศ์. 2543. **การออมภาคครัวเรือนในเขตภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย**, เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี.